

Mirovno delo Jugoslavije na Balkanu

Grčija, Bolgarija in Turčija umikajo vojske s svojih meja - Bolgarija je pripravljena pogajati se z Romunijo

Rim, 11. okt. o. Zadnji dogodki na Balkanu pričajo, da nastopa nova doba v razvoju odnosov med posameznimi balkanskimi državami. Zato ima zaslugo predvsem Jugoslavija, ki skuša s posredovanjem doseči mirno rešitev vseh spornih vprašanj, ki še ločijo nekatere balkanske države. Jugoslavija je pretekli teden dosegla, da je prišlo do odpoklica vojakov z romunsko-madžarske meje in do pomirjenja med tema starima sovražnicama. Zdaj pa poročajo, da sta Turčija in Bolgarija po jugoslovanskem posredovanju umaknili čete svoje meje, katero sta imeli obe močno zastraženo že ves čas, kar traja sedanja evropska napetost. Ravnotako je Grčija sklenila odpoklicati vojsko z grško-bolgarske meje ter demobilizirati spet nekaj letnikov. Tudi Bolgarija je umaknila svoje oddelke z grške meje.

Najnovejša poročila pa govore o tem, da se je Jugoslaviji posrečilo dobiti načelno privolitve Romunije in Bolgarije, da bosta skušali mirno rešiti medsebojna sporna vprašanja, pri čemer je mišljena Dobruđa.

Vsi ti dogodki kažejo, da je treba na Balkanu pričakovati razveseljivih sprememb in da ni daleč čas, ko bo zadovoljna tudi Bolgarija ter se bo potem pridružila ostalim balkanskim državam v zvezo za obrambo nevarnosti in miru.

Bari, 11. okt. o. Italijanska radijska postaja v Bariju je včeraj priredila posebno oddajo, posvečeno Jugoslaviji in njeni sedanji vlogi na Balkanu. Sporočilo je poudarjalo prizadevanja jugoslovanskega zunanjega ministra Cinciarja-Markovića, da bi se zmanjšalo število madžarskih in romunskih vojaških oddelkov na mejah, kar je privedlo do popolnega uspeha. To prizadevanje je v zvezi s prijateljskimi zvezami med Belgradom in Bukarešto in tudi med Belgradom in Budimpešto, če-

prav jugoslovansko-madžarsko razmerje še ni bilo zaključeno s pogodbo. Jugoslovanska pobuda odgovarja tudi željam Italije, da se uredi nerešena vprašanja na Balkanu. Mirno lahko rečemo, da je to mirovno delo omogočeno z italijansko-jugoslovansko pogodbo in s stališčem, ki ga je Italija 1. septembra zavzela do sedanje vojne, ko je pokazala voljo, da se spor proti vzhodu ne sme razširiti.

Vatikansko mesto, 10. oktobra. Ko se bavi z razvojem političnega položaja na jugovzhodu Evrope, pravi »Osservatore Romano«, da daje

poboljšanje v odnosih med Madžarsko in Romunijo, madžarsko-jugoslovansko zblizanje ter znamenja za zboljšanje odnosov med Bolgarijo in Romunijo temelj za pričakovanje, da bo spricho nevarnosti pred širjenjem komunizma skoraj prišlo do političnega sodelovanja teh držav. Kar se tiče odnosov med Madžarsko in Romunijo z zblizanjem ne bodo zavlačevali. Politika nevtralnosti, katero vodita Madžarska in Romunija, je osnova tega zblizanja, in pa tudi ruska nevarnost, ki jo sedaj grozi Besarabija in Karpatski Ukrajini.

Litva - tretji protektorat Sovjetov ob Baltiskem morju

V odškodnino za svojo neodvisnost je Litva dobila Vilno

Moskva, 11. okt. m. Od 3. do 4. oktobra so potekala pogajanja med SSSR in Litvo zaradi pogodbe o izročitvi mesta Vilna in okolice Litvi ter o pogodbi za medsebojno pomoč. Pogajanja so se včeraj zaključila in je bila podpisana pogodba o izročitvi Vilna, ki se glasi:

Predsednik vrhovnega sveta SSSR in predsednik republike Litve sta zaradi razvoja prijateljskih odnosov, določenih z mirovno pogodbo iz leta 1920 in na podlagi ostalih pogodb med obema državama, ki so določile priznanje neodvisnosti in nevmešavnosti v notranje zadeve, ugotovile, da predstavljajo te pogodbe trdno osnovo za odnose med obema državama. Ker odgovarjajo koristi obeh pogodbenic točni pogoji o vzajemni varnosti in o rešitvi vprašanja glede državne pripadnosti Vilna, katero je bila protizakonito vzela Poljska, sklepata Rusija in Litva prostovoljno pogodbo o

izročitvi Vilna in okolice republiki Litvi, kakor sledi:

1. Zaradi utrditve prijateljstva med Sovjetsko Rusijo in Litvo se je mesto in okolica Vilna izročila republiki Litvi, da se vključita v sestav državnega področja Litve in da se postavijo meje po priloženem zemljevidu. Podrobnosti bodo razložene z dopolnilnim zapisnikom.
2. SSSR in republika Litva se obvezujeta, da bosta nudili druga drugemu vsako pomoč, tudi vojaško, ob napadu na Rusijo ali ogražanju Rusije čez litvansko ozemlje na Rusijo, od katerekoli evropske države.
3. SSSR se obvezuje, da bo litvanski vojski priskočila na pomoč z oboroževanjem in drugim vojaškim materialom, katerega bo dobavljala po ugodnih cenah.
4. SSSR in Litva se obvezujeta, da bosta skupno branili litvanske meje, zaradi česar dobi Sovjetska Rusija pravico po vzajemnem sporazumu, da v določenih krajih Litve postavi na svoj račun strogo določeno število kopenskih in zračnih oboroženih sil. Točni kraji in meje, kjer bodo te vojaške sile nastanjene, in vsa druga vprašanja, ki bi nastala v zvezi z bivanjem sovjetskih vojakov, bodo sporazumno urejena s posebno pogodbo. Potrebne prostore in poslopja za čete bo dala Litva v najem po ugodnih cenah.
5. Ob grožnji napada na Litvo ali na Sovjetsko Rusijo čez Litvo se morata obe vladi sporazumeti o pomoči za ohranitev neokrnjenosti ozemlja obeh pogodbenic.
6. Pogodbenici se obvezeta, da ne bosta sklenili nobenih zvez ali pa, da bi sodelovali v zvezah, ki bi bile naperjene proti kateri izmed njiju.
7. Izvajanja sporazuma v nobenem primeru ne sme posegati v državno samostojnost obeh pogodbenic, kar se tiče notranje ureditve, gospodarskega ali socialnega reda ter glede vojaških ukrepov. Kraji, kjer bodo bivalne sovjetske čete, ostanejo sestavni del republike Litve.
8. Trajanje sporazuma o vzajemni pomoči je določeno na 15 let. Če eno leto pred potekom tega roka nobena od pogodbenic ne odpove pogodbo, potem se pogodba sama po sebi podaljša za nadaljnjih deset let.
9. Sporazum stopi v veljavo z izmenjavo ratifikacijskih listin. Izmenjava bo izvedena v šestih dneh v Kovnu.

Sporazum je napisan v ruščini in litvanščini.

Bitka med nemškimi bombniki in angleškimi bojnimi ladjami

Pet nemških letal izgubljenih

London, 11. okt. o. Med angleškimi bojnimi ladjami, ki stražijo ob severni norveški obali in preprečujejo dovoz železne rude v Nemčijo, ter med nemškimi bombniki, se je vnela predvčerajšnja bitka. Šest nemških težkih bombnikov je napadlo ladje ter jih skušalo bombardirati. Toda topovski ogenj z ladij je nemškim bombnikom nadel prekrizal ter letala po kratkem streljanju poglaval v beg. V boju je bilo poškodovanih pet nemških avijonov. Angleška ladja ni bila nobena zadeta.

Dva nemška bombnika sta bila prisiljena spustiti se na ozemlju Danske, tretji na ozemlju Norveške, medtem ko so četrtega na poletu čez dansko ozemlje zbile danske protiletalske baterije. Peti bombnik se je moral spustiti na morje v danskih vodah. Pilot, ki je bil prenešen v bolnišnico, je priznal, da se je udeležil boja. Šesti bombnik

se je spustil okrog 16.30 v morskem zalivu v Njemindegabu.

Berlin, 11. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Nemška letala so 9. oktobra izvedla nepričakovan napad na britanske pomorske oddelke ob zahodni norveški obali. Bombe nemških letal so zadele neko britansko križarko, na kateri se je jasno videl učinek eksplozije. Dve nemški letali sta morali pristati na morju blizu danske obale. Moštvo obeh letal je neranjeno.

Neki nemški bombnik je včeraj pristal v vodah pri fjordu Regu na Norveškem. Norveški motorni čoln je letalo potegnil na suho, čeprav je posadka hotela letalo potopiti. Vse štiri moške posadke bodo internirali. Mislijo, da ima nemški bombnik za seboj boj z britansko mornarico v Severnem morju. Letalo je zelo poškodovano.

Drugi govor nemškega kanclerja:

Bodoča pot Nemčije ne more biti hujska, kakor je bila dosedanja

Berlin, 11. okt. o. Kancler Hitler je včeraj ob uradnem začetku zbiranja za zimsko pomoč imel govor, v katerem se je poleg drugega dotaknil tudi vojne in izjavil:

Usoda je prisilila Nemce, da vzamejo v roko orožje in v nekaj tednih uničijo državo, ki je ogrožala nemške koristi. Danes ni mogoče vedeti, kaj bo Nemcem prinesla bodočnost. Toda ni je sile, ki bi Nemčijo spravila na kolena.

Nemčija je pripravljena skleniti mir, ker nima prav nobenega vzroka za vojno z Anglijo in Francijo, ki sta šli v boj zaradi smešnih ciljev. Če ne bo drugače, pa bo Nemčija sprejela boj in vztrajala do konca tako, ali tako. Dolgost vojne Nemcev ne bo zbegala, pa naj se ostali svet odloči, kakor se hoče. Bodoča nemška pot ne more

biti hujska od te, ki jo je Nemčija že prehodila.

Da Nemčija pokaže svojo pripravljenost, mora letošnje nabiranje za zimsko pomoč preseči vse dosedanje zbiranje, mora priti dan, ko nemškemu narodu nihče ne bo odrekal pravice, da sodeluje pri razdeljevanju bogastev tega sveta. Nemški narod ima do te delitve pravico zaradi svojega števila in svojih sposobnosti.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Vesti 11. oktobra

Maršal Göring je podaril vrhovnemu poveljniku sovjetske vojske Vorosilovu najmodernejše letalo. S tem letalom se bo Vorosilov najbrž peljal tedaj, ko pojde v Berlin.

Po Berlinu so se pred nekaj dnevi razširile vesti, da je sedanja angleška vlada odstopila ter dala prostor novi mirovni vladi. Odstopila da je tudi sedanja nemška vlada, nova vlada pa se bo z Anglijo in Francijo pogajala za mir. Vesti so zajele tak obseg, da so jih včeraj morali po radiu uradno preklcati.

Cez 40 francoskih komunističnih poslancev je že zaprtih v Parizu. Oblasti zlasti vneta iščejo Duclosa, vodilnega med njimi, a je verjetno, da je bivši špijon pobegnil v kako nevtralnno državo.

Volitve v zasedenih poljskih pokrajinah, katere je dobila Rusija, bodo menda 22. oktobra. Volitve pripravlja 3000 boljševiških strokovnjakov za ustanjevanje javnega meninca in pa 12 posebnih bataljonov politične policije GPU. Ni dvoma, da bodo potem take volitve demokratske in da bodo izpadle tako, kakor si v Moskvi žele.

Veliki nemški list »Deutsche allgemeine Zeitung« prinaša pohvalen članek o Jugoslaviji in pravi, da si je naša država zadnje leto utrdila položaj na zunaj in na znotraj. Jugoslavija ima danes zelo pomembno vlogo na Balkanu. Italijanski listi obsojajo Anglijo in Francijo, češ da molče trpita, kako boljševiki more ljudi in uvajajo komunistični red v tistem delu Poljske, katerega je zasedla ruska vojska. Anglija in Francija obsojata samo Nemčijo, kar ni pravilno.

Finska vlada je po radiu in po tisku nujno opozorila prebivalstvo večjih krajev, naj takoj pripravi vse potrebno pred napadi iz zraka. Nocoj bodo že prve vaje v zatemnjevanju mest.

Anglija ima natančen seznam, koliko petroleja in drugih surovin potrebujejo nevtralne države. Zato ne bo pustila, da bi te države uvažale kaj več, kakor potrebujejo, potem bi pa blago prodajale Nemčiji. Tako je izjavil glavni zastopnik mehiških petrolejskih družb, Davis.

Norveški parnik »Vistula«, ki ima 1100 ton, je bil torpediran v Severnem morju.

Nemški bombardier se je spustil v bližini Rege-fjorda, kjer so ga norveške oblasti zajele in posadko štirih mož internirale.

Angleški vojni minister Hore Belish bo danes v poslanski zbornici govoril o dosedanjem delu in bodočih nalogah angleške vojske.

Nemško letalstvo ni do zdaj poškodovalo niti ene angleške vojne ladje, niti ni uničilo enega samega človeka iz posadke. Tako izjavo je dala informacijsko ministrstvo včeraj, ko se je zvedelo, da je kancler Hitler odlikoval z vojnim križem posadko nekega nemškega letala. Člani posadke so pripovedovali, da so uničili neko angleško matično ladjo za letala.

Indijska zbornica je včeraj sprejela spomenico, v kateri obsoja Nemčijo ter obljublja indijsko pomoč Angliji. Temu sklepu so nasprotovali indijski levitarji, ki se zdaj ogrevajo za narodno-socialistično Nemčijo.

Turška ljudska stranka, edina stranka v državi, je včeraj imela sejo, na kateri so soglasno odobrili stališče turške vlade pri sedanjih pogajanjih s Sovjetsko Rusijo.

V Moskvu je odpotovalo včeraj letonsko odposlanstvo, ki se bo tam pogajalo s Sovjeti o uveljavljanju nove trgovske pogodbe z Rusijo.

Sovjetsko vojaško zastopstvo je dopotovalo v Tallin in bo z estonsko vlado sklenilo nov sporazum o tem, kdo bo imel policijsko službo v predelih, katere bo zasedla sovjetska vojska.

Voditelj delavske skupine v angleški poslanski zbornici, major Attlee, je včeraj imel govor, zakaj angleško delavstvo odobrava sedanjo vojno. Poudaril je, da Anglija ne bo zamudila nobene prilike za pogajanja, ki naj bi rodila trajen in pravičen mir. Ta mir pa bo mogel temeljiti samo na mednarodnem gospodarskem sodelovanju in na dejanski razorožitvi.

Vojni cilj Anglije in Francije mora biti tak, da politična Nemčijo v meje, katere je dobila leta 1919 ter razbitje Nemčije na zgodovinske kneževine. Nato pa bi se ustanovila federacija demokratičnih držav, v katero bi lahko stopila tudi Nemčija in sedanje nevtralne države seveda, če bi se obvezale, da v kaki bodoči vojni ne bodo več nevtralne. Take misli razvija v enem svojih zadnjih člankov slo-viti angleški časnikar Vickham Steed.

Bivši predsednik USA, Hoover, je sredi imel po radiu govor, v katerem je dejal, da naj bi Amerika prodajala vojskujočim se državam samo lovsko letala, protiletalske topove in plinske maske, ker to orožje služi za varstvo civilnega prebivalstva proti letalskim napadom s plini. Prepovedala pa naj bi prodajati bombnike, letalske bombe in strelne pline. Sovjetski listi prinašajo članke z napadi na Anglijo in Francijo ter jima svetujeta, naj nikar ne silita svojih narodov v to, da bi se bojevali za obnovitev Poljske. Nemški listi to pisanje razlagajo kot znamenje, da bodo tudi Sovjeti šli v vojno z Anglijo in Francijo.

Sovjetske bojne ladje v estonskih vodah

Tallinn, 11. okt. o. Med sovjetskimi vojaškimi odposlancem v estonsko vlado je bil sredi sklenjen sporazum o izvajanju nedavno podpisane pogodbe za vzajemno pomoč med Estonco in Rusijo. Sredi so tudi podpisali dodatni sporazum, ki se nanaša na razmestitev sovjetske vojske, mornarice in letalstva na estonskem ozemlju. Štiri sovjetske bojne ladje so danes že priplule v tallinsko pristanišče.

Mehika zahteva od Nemčije plačilo starih dolgov

Mehika, 11. oktobra. m. Mehika vlada je sklenila zahtevati od nemške vlade plačilo pet milijonov dolarjev, katere dolguje Nemčija za dobavljeni mehiški petrolej. Zahtevo utemeljuje mehiška vlada z določili nemško-mehijske trgovinske pogodbe. Če Nemčija tega dolga ne plača, bo Mehika zaplenila nemške ladje, ki so pribežale v mehiška pristanišča.

Finska se pripravlja na morebitni sovjetski napad

Stockholm, 11. oktobra. AA. Reuter: Zaradi resnosti položaja je finska vlada sklenila prostovoljno evakuirati Helsinki, Viborg, Tamerforst in Abo. Četrtna prebivalstva Helsinkija se bo izselila danes, druga četrtna pa v četrtek. Kakor se je zvedelo, se sovjetske čete še ne zbirajo na meji, povečujejo pa stalne garnizije.

Poročilo z zahodnega bojišča

Pariz, 11. oktobra. Poročilo francoskega vrhovnega poveljstva z dne 10. oktobra zvečer: Med Mozelo in Saaro zelo velika živahnost sovražnih ogledniških oddelkov. Tod smo odbili več napadov. Nekatere med njimi je sovražnik izvedel s precej velikim številom vojaštva.

Poslabšanje razmerja med Sovjeti in Japonci

Šanghaj, 11. oktobra. Po nalogu iz Moskve so sovjetski konzulat v Šanghaju zaprli, baje začasno. Sovjetske koristi bo zastopal norveški konzulat. Preden so zaprli konzulat v Šanghaju, so zaprli tudi sovjetska konzulata v Pačingju in Tienčinu, tako da je na zasedenem Kitajskem odprt samo še sovjetski konzulat v Harbinu. Mislijo, da se je zadnje čase sovjetsko-japonsko razmerje poslabšalo, ker Sovjeti ne privolijo, da bi prenehali podpirati Kitajsko; to je pa prvi pogoj za zboljšanje sovjetsko-japonskega razmerja.

Dragiša Cvetkovič in dr. Korošec v Južni Srbiji

Bitolj, 11. oktobra. Včeraj dopoldne je predsednik vlade Dragiša Cvetkovič s predsednikom senata dr. Antonom Korošcem ter ministrom za telesno vzgojo ljudstva Jevrem Tomičem, ministrom na razpoložanju Altiparmakovičem, podpredsednikom Cvetkovičem ter večjim številom bivših senatorjev in narodnih poslancev obiskal bitoljsko obidno ter več drugih ustanov. Ob 10 dopoldne je predsednik vlade Cvetkovič vrnil obisk bitoljsko-ohridskemu pravoslavnu školu Platonu. Iz Bitolja je predsednik vlade odpotoval s svojim spremstvom ob 11 v Resan, kamor je prispel ob 11.30. Ob vstopu v mesto je bil Cvetkoviču prirejen zelo pripravljen sprejem. Predsednika Cvetkoviča je pozdravil resanski župan Gjorgije Donovič, ki mu je izrazil dobrodošlico ter naglasil zvestobo našega juga. Nato je predsednik vlade pozdravil bivši narodni poslanec Krsta Strezovič, ki je izrazil predsedniku vlade priznanje za rešitev brvaškega vprašanja. Dejal je, da bo najboljša jamstvo, da je sporazum dober, prisotnost dr. Korošca, ki je prišel sem, da nam pove, da so vsi Slovenci z nami. Vsekakor njegova avtoriteta, je dejal resanski župan, jača akcijo, ki jo vi vodite.

Sporazum je dober tudi zato, ker sta z vami tako dr. Maček kakor dr. Korošec. Po teh prisrčnih pozdravih je predsednik vlade Cvetkovič s svojim spremstvom šel skozi gosti špalir ljudstva, ki je predsednika vlade ter člane njegovega spremstva burno pozdravljalo. Predsednik vlade Cvetkovič se je ob tej priliki zadržal v daljših pogovorih s kmeti. Nato je predsednik vlade Cvetkovič sprejel predsednike občin ter večje število raznih deputacij ter je nato odpotoval v Ohrid.

Ohrid, 11. oktobra. Nekoliko pred 14 je predsednik vlade Dragiša Cvetkovič dopotoval v Ohrid, kjer mu je bil prirejen izpolnjen sprejem. Ob vstopu v mesto so predsednika vlade sprejeli uradni predstavniki ter številno občinstvo. Cvetkovič je ob prihodu pozdravil ohridski župan. Po sprejemu je predsednik vlade s svojim spremstvom šel peš skozi mesto. Ogromna množica mešanov, ki se je zbrala na trotoarjih ulic, skozi katere je šel predsednik vlade, je burno pozdravljala predsednika vlade Cvetkoviča, predsednika senata dr. Korošca ter ministra Tomiča. Popoldne je predsednik vlade Cvetkovič prisostvoval konferenci

Železničar z eno nogo v grobu, z drugo v kriminalu

Med železničarji-prometniki živi že desetletja in desetletja, lahko rečemo, odkar se vije železna kača po zemlji, rek: »Železničar je z eno nogo v grobu, z drugo v kriminalu. Res naporna je služba železniškega osebeja vseh kategorij na progi, ki vrše ob vsakem vremenu svojo službo in odgovarjajo za vsako malenkost, o čemur so bili napisani že velikanski članki in so kopice knjig slikale trdo življenje železničarja. Trdi so predpisi za službo. Majhna malenkost, ki jo spregleda prometnik, dostikrat povzroča velike železniške katastrofe. In železničarji ni samo odgovoren pred disciplinskimi sodišči železniške uprave, marveč kazensko tudi pred civilnimi sodišči. Sodna kronika doslej po prevratu še ni zapisala kakšnega železniškega procesa pred kazenskim sodiščem v Ljubljani. Pred kazenskimi sodniki se še ni doslej pojavil kak železničar, da bi odgovarjal za kak železniško nesrečo po hudem paragrafu 208. k. z., ki smatra kako malomarno ali neprevidno opustitev v službi, s katero bi se lahko primerila prometna nesreča, za zločin. Po tem paragrafu je bil včeraj pred malim senatom obtožen Mihael Rahne, železniški čuvaj, doma iz Vinja, občina Dolško, ki je bil nastavljen kot čuvaj na železniški progi Kresnice—Laze.

Železniška nesreča pri Kresnicah

Na dvotirni železniški progi med postajama Kresnice—Laze pri km 348.653 je postavljena zapornica na prelazu banovinske ceste čez progo. Zraven je čuvajnica. Lani 29. januarja je opravil tu službo čuvaj Mihael Rahne. Službo je vršil po predpisih. Okoli 19 je prejel signal, da prihaja tovorni vlak v smeri proti Ljubljani od Jevnice. Točno je zapisal signal v dnevnik, ki ga ima vsaka čuvajnica in nato je začel spuščati zapornico. Kako je prišlo do nesreče, da bi bil kmalu povožen posenik Karel Trebec, so se pojavile različne kombinacije.

Železniški čuvaj Rahne je opazil, da je v jarek prevržen voz in da ležita tam dva močno poškodovana konja. Hitro je o nesreči obvestil tovariša Okretiča, ta pa železniško postajo na Kresnicah. Čuvaj Okretič je z drugim tovarišem odhitel na mesto nesreče in zapazil, da leži pod prevrženim vozom neki moški. Dvignil ga je. Mož je sam šel nato v čuvajnico. Prišla je nato železniška komisija s kresniške postaje pod vodstvom postajenačelnika g. Prantnerja in progovnega nadzornika g. Maksa Bohinca. Po okolici so se kmalu razširile govorice, da je bil kriv te železniške nesreče čuvaj Mihael Rahne. Naravno, da je bil po nesreči razburjen. Govorili so celo, da se je hotel vreči pod vlak, kar pa so mu zabranili štirje tovariši, ki so ga prijeli in pridržali. Orožniki v Dolškem so vodili točne poizvedbe, kako se je mogla primeriti ta nenavadna nesreča, kajti voza in konj ni podrla lokomotiva, marveč šele predzadnji vagon tovornega vlaka.

Pri nesreči je posestnik Karel Trebec dobil pretesen možgan in je moral pozneje v ljubljansko bolnišnico. Konja sta bila močno razmesarjena, da so ju pobili in porabili meso za ribe.

Ker je bil čuvaj Rahne osumljen, da je kriv nesreče, je bila proti njemu uvedena pri železniškem ravateljstvu v Ljubljani disciplinska, pri ljubljanskem okrožnem sodišču pa kazenska preiskava zaradi zločina po § 208. k. z. Rahne je bil najprej oproščen v disciplinski preiskavi, ki je ugotovila, da je kritično

noč vršil svojo službo pravilno in redno. Drž. tožilstvo pa je nato ustavilo proti Rahnetu kazensko preiskavo, ker ni bilo povoda in dokazov za nadaljni progon. Rahne je s tem upal, da je zadeva za njega končno likvidirana in da ne bo več odgovarjal za nesrečo niti ne pred sodiščem.

Obtožba zasebnega udeleženca

Po zakonu ima zasebni udeleženec, ako sodišče krivca ne preganja, pravico do tako zvane subsidiarne tožbe. Karel Trebec je naposled po svojem odvetniku dr. Mironu Bleiweis-Trustniškemu dosegel, da mu je okrožno sodišče ljubljansko dovolilo uvesti subsidiarnega postopanja. Trebec je proti čuvaju Rahnetu dvignil obtožbo zaradi zločina po § 201. k. z. in zadeva je tako prišla pred mali kazenski senat. Bile so že tri glavne razprave v dvorani št. 79. Včeraj je bila končna, na katero je bilo vabljenih 11 prič. Obtoženi Rahne je zanikal krivdo. Zaslusne priče so izpovedale razbremenilno za obtoženo, nekatere so ga skušale obremenjevati. Zastopnik tožitelja dr. Bleiweis-Trustniški je navajal vse okolnosti, ki obremenjujejo obtoženo. Branilec dr. Vladimir Maček pa je osvetljeval položaj, kako je moglo priti do nesreče in opozarjal poleg drugega na razpoloženo poškodovanca, ki je takrat, vozeč proti domu, spal na vozu, zavil v ožjo.

Mali kazenski senat je po daljšem posvetovanju izrekel oprostilno sodbo za Rahnetu in naložil, da ima trpeti stroške kazenskega postopanja zasebni tožitelj, ki pa je bil oproščen povprečnice. Zasebni tožitelj je prijavil proti sodbi revizijo in priziv. Razprava je trajala pet ur.

Železniška delavnica v Mariboru izdeluje osebne vagon

Maribor, 10. oktobra. V mariborskih železniških delavnicah bo te dni končan zadnji osebni vagon za bosanske ozkotirne železnice. Delavnica je izdelala sedem takih vagonov, katere je naročilo železniško ministrstvo. Najprej je nameravala naša železniška uprava naročiti nove vagona za bosanske železnice v inozemskih tovarnah. Dobila pa je ponudbe, po katerih bi stal vsak vagon 900.000 din. Zato se je odločila za poskus, da izdelata vagona v lastni režiji v mariborskih delavnicah. Železniški inženirji so napravili načrte in preračune, pa se je pri tem pokazalo, da lahko železniške delavnice izdelajo tak vagon za 500.000 din, pa si še pri tem zaračunajo dobitek v isti višini, kakor so ga zaračunale inozemske tovarne.

Novi vagoni, ki jih je izdelala mariborska delavnica, so najmodernejše konstrukcije, popolnoma enakovredni dragim »Pulmanom« tolških inozemskih tovarn. Izdelani so na najsoodnejši način, popolnoma iz jekla, ki je električno varjeno. Takšni jekleni vagoni so zelo varni tudi v slučaju nesreče, ker se ne strejo ter ne morejo zgoreti. Varnost potnikov je v njih dosti večja, kakor v navadnih lesenih vagonih. Zunanji izgled je zelo lep. Karakteristična je izredno posrečena linija, ki jo še posebno dvignejo zelo široka okna v medenastih okvirjih. Posebno se je pazilo na notranjo izdelavo. Vagoni so opremljeni z najnovejšimi izumi, kakor je to izolacija, moderna kurjava, ki se da regulirati za vsak oddelek posebej, razkoš-

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 11. oktobra.

Spominski večer ob peti obletnici smrti kralja Aleksandra v ljubljanskem radiu

Ljubljanska radio-postaja je v ponedeljek, dne 9. oktobra od 8 do 10 zvečer oddajala spominski večer ob peti obletnici tragične smrti pokojnega kralja Aleksandra I. Spored spominskega večera je bil skrbno sestavljen. Po Gallusovi žalostinki »Ecce quomodo moritur iustus« so oddajali na plošči posnet govori pokojnega vladarja, ki ga je govoril pred svojim usodnim potovanjem v Francijo. V tem govoru je pokojni kralj postavil program bratskega sožitja med slovanskimi narodi na Balkanu. Zlasti pa med Jugoslavijo in Bolgarijo. Zatem je spregovoril ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, ki je v izbranih besedah očrtal lik pokojnega kralja in njegove zasluge za našo domovino, zlasti za Slovenijo. Župan je zaključil svoj govor z naslednjimi besedami: »Ko se danes pobožno klanjamo manom viteškega kralja Zedinitelja-Mučenika, mu vsi Jugoslavlani, še posebej pa mi Slovenci, pokladamo na grob cvetje bratske slege in z njim najmočnejše jamstvo, da izročimo njegovo državo pomirjeno in od vseh strani zavarovano, varno, krepko in močno njegovemu sinu Nj. Vel. kralju Petru II.«

Redno vpisovanje na univerzi podaljšano za dva dni

Redno vpisovanje v zimski semester na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani bi moralo biti končano z včerajšnjim dnem. Toda zadnje dni vpisovanja je bil naval vpisujočih se tolikšen, na je univerzitetna uprava podaljšala rok za redno vpis za dva dni: do 12. oktobra. Da se izogne prevelikemu drenju, izdaja kvestura vpisujočim se slušateljem številke, po katerih pridejo ob svojem času na vrsto brez gneče. Točni podatki o številu akademske mladine, ki se je letos vpisala na najvišji slovenski znanstveni zavod, še niso znani, vendar bo, kakor se zdi, število v letošnjem zimskem semestru precej večje, kakor pa v lanskem zimskem semestru. Precejšen bo tudi letos odstotek ženskih slušateljic.

Nenavadna igra narave z gobo

Takšne jesenske gobje sezone kakor letos, že delj časa nismo doživeli. Ljubljanski trg je dan za dnem kar natrpan z gobjami, ki jih pri- našajo na trg kmetice iz bližnje in daljne ljubljanske okolice. Kdor ceni gobja jedila na svoj jedilnem listu, se jih bo letos lahko pre- obedel. Ljubljanske gospodinje moti le precej visoka cena gob, kajti res težko je razumeti, da kilogram gob ni dosti cenejši od kilograma mesa slabše vrste, ne zaleže pa niti polovico toliko. Znano je, da se gobe pri kuhanju močno skrčijo, in zraven tega jih gre precej tudi v odpadke. Toda kljub temu so kmetice na gob- jem trgu lahko kar zadovoljne s prodajo.

Gobe spadajo v prirodoznanje med ene naj- zanimivejših rastlin. Narava se včasih na razne

načine poigra z njimi, zlasti glede rasti in obli- ke. Nenavaden primer, kako se je narava po- igrala z gobo, so nam danes poslali iz Begunj na Gorenjskem. V gozdu Dobrava pri Begunjah je našla posestnica Alojzija Gašperlinova okrog deset centimetrov visokega jurčka, kateremu je na klobuku zrastle bratec, ki je visok komaj tri centimetre. Prav imenito se je razkošati na klobuku in zdi se, da se kar dobro počuti na njem. Njegov spodnji sosed mu je dal do- volj hraniva, da je mogel zrasti in se razviti. Takšen primer je zelo redek in nam priča o skrivnostnih potih božje narave.

Drobna kronika

Spomlad in jesen sta tista letna časa, ko se pod vplivom vremenskih razmer več ali manj razmaje človeška notranjost. Zlasti hudo občutijo to ljudje, ki so po svoji naturi senti- mentalno nastrojeni in zamaknjeni nekam v vsevilj, ali z drugimi besedami, oni, ki žive brez močne opore v stvarnosti in brez pravega, v krščanski morali zasidranega veselja do živ- ljenja. Spomlad in jesen sta za take ljudi ne- varna časa, in marsikomu od njih se pripeti, da klone pod udarcem življenja, ki bi ga du- ševno zdrav človek smatral za bagatelo. — Vče- raj zvečer so v ljubljansko bolnišnico nekje iz šiske pripeljali mlado dekle, ki je zaradi tako imenovane »nesrečne ljubezni« poskusilo pobegniti iz življenja. Dekle se je splo s svo- jim fantom in tega ni moglo preboleti. V le- karni je kupila za 15 din joda in za 10 din ži- vega srebra, vse skupaj zmešala in izpilila. V bolnišnici so ji takoj izprali želodec, vendar je bilo njeno stanje prve ure zelo resno, kajti učinkovit živega srebra na človeški notranji or- ganizem je porazen. Zdravniki so se potrudili z vso vmo, ker se jim je smililo 25-letno življenje, ter poskrbeli, da je zdaj že izven nevarnosti.

Nesreče in poškodbe. 3-letno posestnikovo hčerko Kališnik Marijo od Sv. Ane nad Trži- čem je na paši zabodla krava v vrat. Dekletce je izgubilo precej krvi, vendar ji je pravo- časna zdravniška pomoč rešila življenje. — Rudarju Dolencu Urbanu iz Zagorja je v jami odletel drobec premoga v oko in mu ga ob- čutno poškodoval. — 19-letni zidarski delavec Nahtigal Ivan iz Spodnjih Gameljnih si je pri de- lu zlomil desno nogo v gležnju. — 16-letni po- sestnikov sin Čebul Franc iz Vodice je padel z motorja in se nevarno potolkel po glavi in po udih. — 55-letni mlinarici Kosmatince Neži iz Preserja pri Lukovici je slamerznica odrezala več prstov na desni roki. — Številne so v zad- njem času kolesarske nesreče. Včeraj je bol- nišnica sprejela tri ponesrečence, ki so zaradi padca s kolesa utrpeli poškodbe. 24-letni de- lavец iz Hlebe pri Lescah, Pungerčar Anton, si je pri padcu s kolesa zlomil desno ključnico. 30-letni posestnikov sin Ogrin Alojz iz Pod- strca pri Velikih Laščah si je zlomil levo ključnico. 33-letna posestnica Kozina Jela iz Staje pri Spodnjih Gameljnih pa je tako ne- rodno padla s kolesa, da si je zlomila desno ključnico in dobila tudi nekaj nevarnih notra- njih poškodb.

Naročite in širite Slovenski dom!

Brzturnir za prvenstvo Centralnega šahovskega kluba

Ljubljanski šahisti so že začeli jesensko ša- hovsko sezono. V petek bo brzturnir za prven- stvo Ljubljane, na katerem bo sodelovalo 14 naj- močnejših ljubljanskih šahistov. Oba glavna ljub- ljanska šahovska kluba, Centralni šahovski klub in Ljubljanski šahovski klub, bosta dala za ta turnir po 6 svojih najboljših igralcev, dva pa bodo izbrali iz neorganiziranih šahistov. Da bi na- šel šestorice igralcev, ki bodo zastopali klub na tem brzturnirju, je Centralni šahovski klub pri- redil snovi v Zvezdi brzturnir svojih igralcev, ki se ga je udeležilo 17 klubovih članov. Turnir je dal naslednji rezultat: 1. Sorli 14 točk, 2. Požar 13 točk, 3. in 4. mesto delita Šiška in Puc z 12 točkami, 5. in 6. pa si delita Hren in mojster Furlan z 11 točkami. Ta šestorica igralcev se je kvalificirala za brzturnir, ki bo odločil o prvaku Ljubljane. Naslednja mesta so zasedli: 7. Pintarič 10 in pol točke, 8. Uršič 8 točk, 9. do 11. mesto si dele s 7 točkami Jakulin, Grmek in Kavčič, 12. mesto pa je zasedel Kumeli s 5 in pol točka- mi itd. Turnir je pokazal velik napredek vseh klubovih igralcev. S suvereno sigurnostjo si je na njem ponovno afirmiral znani igralec Jože Sorli, ki je ponovno dokazal, da je eden najboljših slo- venskih brzturnirskih igralcev. Presenetil pa je neuspeh mojstra Furlanija, ki je zasedel šele 6. mesto in se tako jedva plasiral za prvenstveni brzturnir.

»Zgini, smrkljate! Laury mu je zavpila nazaj: »Ti si smrkljate!«

Rocky je zjajhal ograjo na balkonu ter se po stebri spustil na cesto. Še preden je dekletce vedelo, je stal pred njim, jo pograbil za rob klobuka ter ji grozil:

»Razbil ti bom gobec!«
»Kaj se boš ponašal, potepence!«
A še preden je zgovorila, ji je Rocky z obema rokama potegnil klobuk čez ušesa, da je bila kakor avka in ni nič videla. Zraven jo je pa še uslinil s prsti po nosu, tako da so jo nohti kar zaprekli na koži.

»Ljudje, ki so šli mimo, so se režali, prijatelji so se razbježili. Laury je bila tako jezna zaradi sramote, da še jokati ni mogla.

Ko se je rešila neljube krinke, ki ji je tiščala obraz, je bil Rocky že spet na varnem in se je z Jerryjem krohotal, da je glas letel po vsej ulici.

Laury si je potegnila klobuk z glave in požugala s pestjo postopoma:

»Čakaj, negode! Bo že tako prišlo, da ti bom vrnila. Čez dvajset let, če ne prej. Kar počakaj!«

Zdaj so jo premagale solze, da je atisnila obraz v roke in zbežala proti domu.

Toda obljube ni pozabila, kakor jo je že tisti trenutek pozabil Rocky.

Ko se dekletca izginila, se je Rocky zločoljaseeno pretegnil:

»Oh, kako je pušo na svetlu!«

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

Jerry je soglašal: »Da, pušo. Ravno tako, kakor tebe poslušati.«

Rocky ni hotel zameriti in je nade- ljeval, kakor da ni bil slišal:

»Pojdi, da se malo sprehodiva po mestu.«

In eta odšla. Hodila sta po cestah, kjer je mrgo- lelo ljudi. Rocky je spetoma ukradel pet jabolk, mesno konzervo in tri velike zrele paradiznike.

Ko eta je mahala naprej, eta srečala stražnika, kateremu eta se morala zdeti sumljiva, zakaj prijemal se je za pas. Kakor vaj policaji, kadar se pripravljajo na skok ter ju strašno nezaupljivo gleda.

Toda Rocky je v trenutku naredil tako svet in nedolžen in akean obraz, kakor da se mu je polilo mleko in kakor da takaj, kaj bo rekla mati. Se policaju samemu se je zasmilil. Možu se je stro- goš kar nekaj razlila. Prekrizal je roke zadaj pod hrbtom in vprašal:

»No, kaj je fantička? Vama gre kaj križem?«

Rocky ga je preusljlivo pogledal in zatarnal:

»Hudo je, hudo. Pa bo še huje.«

Policaj je odprl usta, da bi naprej povpraševal kako in kaj, toda potepina eta že odpetala dalje. Pustil ju je vne- mar, ker se je ravno ta trenutek na kri- žišču nekaj zataknilo in je šel posre- dovat.

Komaj pa je bil kakih deset korakov od fantov, je odnekod treščil rdeč, zrel paradiznik ter se razstrknil na njegovem ploščatem pokrivalu. Rdeč sok mu je lezel čez obraz, da so ljudje pozabili na vse in se režali oblati, ki jo je ekupila.

Rocky je bil nenadkriljv atrelec e takim orožjem, zato je stražniku lahko prerokoval, da bo prišlo še huje.

Ko eta bila fanta iz območja razža- ljene oblasti, eta se ustavila pred oknom velikega potovalnega urada in si hrepe- neče ogledovala slike daljnih dežel in krajev.

Jerry je predlagal: »Kaj, ko bi skušala kot zastojnikarja potovati na Florido. Malo bi se tam ko- pala, malo ležala pod palmami...«

Rocky je bil takoj navdušen:

»Krasno! Tam bi celo pozimi lahko plavala...«

Vprav ko bi se bila zares navdušila, se je domislil epet stare ran

»Da, da, toda, ali imaš denar?«

Jerry se je nasmehnil:

»Saj sem povedal že prej. Niti za kino nimava...«

»Niti za kino,« je ponavljal Rocky.

»Niti toliko, da bi Florido gledala kar doma!«

Spet sta zavzdihnili ter gledala okoli sebe.

Rocky je pokazal na začrnelo trgo- vino:

»Če bi bila zima, bi lahko euvala vsaj premog in ga prodajala. — Zdaj se ne eplača, saj nima nič cene —«

Jerry se je strinjal:

»Prav nič. Vaška babnica že naprej voha, da je ukraden in te hoče upliliti.«

Sekala eta jo naprej in se priklatlila do železniške postaje. Preden eta prišla do poslopja, eta prelezla ograjo ter šla do vrste tovornih voz, ki so stali na tirih. Lezla sta ob nizih zaprtih vagonov in iskala, kje bi bile kaj prijati.

Nenadno je Rocky planil pokoncu:

»Halo, Jerry!«

Jerry je naglo vprašal:

»Kaj imaš?«

»Dobro miel!« je odgovoril Rocky.

Potegnil je tovariša k sebi in mu

kazal na zaprti tovorni voz:

»Poglej, kaj piše na vratih: »Naliv- nik d. d.«. Pojdi, bova pogledala.«

Jerry ni prav umel, zakaj naj bi šlo in je spraševal:

»Pa kaj bova tam?«

»Zdi se mi, da je vagon poln nalivnih peres. Vdrla bova vrata in si jih nabrala. Krasen posel. Florido je tu!«

Rocky je bil v pravi vodi. Hitro se je ogledal na vse strani in brž videl, da ni nikjer nikogar in da je vse varno. — Niti enega čuvara ni bilo blizu mrtvega vlaka. Bila je prilika kakor že zlepa ne.

Toda Jerryju je stvar smrdela. Sku- šal je prijatelja ustaviti:

»Kaj bova s peresi! Kdo marsa za tako robo! Bolje bo, da pustiva to reč na miru!«

Rocky je zarenčal:

»Mežva. — Nimaš emisla za posel. Če so peresa pred nosom, je treba ven- dar vlomiti.«

Jerry ni hotel biti šlapa, zato je pri- volil:

»No, dobro, dobro. Samo da ti bo srce na mestu!«

Fanta eta se brž spravila na delo. Bila eta pripravna. Nič čuda, saj eta imela že kolikor toliko šole.

Rocky je blizu vagona našel železno palico, s katero je lahko odrinil zaporo na vratih. Naglo eta zlezla v voz in se razgledovala.

Vagon je bil res poln zabojev z dra- gim ali naliivniki vseh vret.

Od tu in tam

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je iz Skoplja nadaljeval svoje potovanje po južni Srbiji. Z njim vred potujejo predsednik senata dr. Anton Korosec, minister za telesno vzgojo Jevrem Tomić, predsednik skupščine Milan Simonić in več drugih krajevnih političnih delavcev. Iz Skoplja so krenili v Veles, kjer so tudi prisostvovali žalnemu cerkvenemu opravilu za petletnico smrti kralja Aleksandra, nato pa je bila konferenca JRŽ, na kateri je govoril predsednik Cvetković. Nato so vsi skupaj odšli v Prilep in Bitoli. Predsednik senata pa si je med bivanjem v Skoplju ogledal katoliške zavode, zlasti pa vzgojne zavode in človekoljubne ustanove. Potovanje po južni Srbiji bo trajalo predvidoma teden dni. Predsednik vlade Cvetković porablja povsod priliko, da ljudstvo seznanja z delom svoje vlade, zlasti pa govori o pomenu sporazuma, sklenjenega med njim in dr. Mačkovićem.

Uredbo o občinskih hranilnicah je predpisala vlada na predlog trgovskega ministra. Nove odredbe dovoljujejo hranilnicam, da smejo čisti dobiček potem, ko je rezervni sklad zagotovljen, delno uporabljati za obkrožne in dobrodelne namene. Prav tako smejo samoupravna telesa nalagati svoj denar v občinske hranilnice, dalje cerkve, samostani, prav tako pa se smejo vlagati vanje tudi javni skladi. Občinske hranilnice smejo samoupravnim telesom podeljevati tudi posojila, vendar ta posojila ne smejo nikdar presegati 15% skupnih hranilnih vlog, če je posojilo dolgoročno, odnošno ne smejo presegati 15%, če je posojilo kratkoročno. Z novo uredbo so dobile občinske hranilnice pravico, da razvijajo svoje delo na širšem področju in da smejo sedaj sprejemati tudi pupilno varni denar.

Trgovskega ministra dr. Andresa je obiskal angleški poslanec na našem dvoru Campbell. Razgovarjala sta se o bližnjih trgovskih pogajanjih med našo državo in Anglijo, ki se bodo začela takoj, čim bo prispela v Beograd angleška delegacija. Anglija je bila zmerom močan činitelj v naši zunanji trgovini in je bila lani celo drugi kupec, takoj za Nemčijo, na našem tržišču. Angleži se zlasti zanimajo za kmetijske pridelke in za les, rude in kovine. Prednost pa ima Anglija v tem, da plačuje vse blago z devizami, ki so vsem balkanskim državam, in tako seveda tudi naši državi, zelo potrebne. Še večje nade za povečanje trgovine med obema državama pa vzbuja dejstvo, da je padel tečaj angleškega funta, kar omogoča cenejši nakup blaga v Angliji z naše strani. Istovestno pa je treba omeniti, da so cene našemu blagu ostal nespremenjene. Kakor kaže, bodo naši izvozniki dobili v Angliji dober trg.

V Sandžaku in v južni Srbiji je na višjih planotah že zapadel visok sneg. Zadanje dni je zavel mrzel veter, da se je ozračje ohladilo. Kmalu nato se je dež spremenil v sneg, katerega je padlo 20 centimetrov. Na hribih pa je snega še več.

2000 kilogramov težkega kita so ujeli ribiči v bližini Cavtata. Ko so bili na lovu, so opazili nenavadno žival in spoznali v njej kita. Presenečeni so bili, kajti v naših morjih se ta morski velikan navadno ne mudi, le poredkoma zaide vanj. Ribiči so žival ujeli in ubili ter jo privlekli do obale. Razstavili so jo v Dubrovniku, nato pa je bilo odpeljati še v druge kraje. Tako bodo vsaj nekaj zaslužili, ko že niso ujeli drugih rib.

Stavka pristajniških delavcev v Splitu je onemogočila skoraj ves ladijski promet. Ladje prihajajo v pristanišče, ne morejo pa odpluti, ker ni nikogar, ki bi nakladal vanje premore. Pristajniški delavci so namreč zahtevali za svoje delo višje meze, povrh tega pa boječo doseči še izboljšanje svojih delovnih pogojev. Ker se lastniki ladij niso dali omehčati, je morala posredovati oblast in sklicati več sestankov zastopnikov obeh strank. Po večdnevni posvetitvi je prišlo do načelnega sporazuma, le glade delovnih pogojev si še niso edini. Pričakovati pa se sme, da bodo tudi ostala sporna vprašanja kmalu rešena, kar bo v korist našega pomorskega prometa, ki se je po nekaj tednih zastaja zaradi vojne v Evropi spet začel oživljati.

Posebno proslavo zgodovinskega dne, ko so bile 31. okt. 1918 na vojnih ladjah bivše Avstro-Ogrske izbošene hrvaške zastave, bodo proslavili v Šibeniku. Za to priliko bodo pripule vojne ladje v šibeniški pristanišče, med njimi tudi nove torpedovke »Beograd«, »Zagreb« in »Ljubljana«. Proslavo organizira Jadranska straža.

Napad na svojo hišo si je izmislil cigan Kovačević iz Draganičev pri Karlovcu, da bi se maščeval nad mlinarjem, ki mu ni hotel zastojati zmlati koruze. Usodne noči so ljudje slišali streljanje okrog ciganeve hiše in so zato ciganu tudi verjeli, ko je trdil, da ga je prišel napast mlinar Rubčić. Toda laž ima kratke noge. Mlinar je dokazal, da je bil takrat popolnoma drugje in nato je cigan priznal, da se je hotel na ta način maščevati nad mlinarjem, ki mu ni hotel brezplačno zmlati koruze, katero je bil prinesel v mlin. Cigan je moral v zapor.

Vlomilca, ki je okradel okrog 20 cerkev v okolici Dubrovnika, so prijeli nedavno orožniki iz Trstena. Na svojem službenem obhodu so orožniki zagledali nekega neznanca, ki si je ogledoval samotno cerkev. Čim jih je neznanec opazil, je začel bežati. Toda orožniki so ga dobili v pest, nato pa se je izkazalo, da so ujeli zločinca, ki je bil v zadnjem letu oplenil kar 20 cerkev v bližnji okolici in odnesel zlatnine in raznih cerkvenih dragocenosti za več sto tisoč dinarjev.

Zaradi lepe ciganke sta se poklala dva prijatelja v Gostivarju. Tam je bila bučna svatba pri Abdulju Maliku. Na gostiji se je zbralo ogromno ljudi, med njimi pa so bili tudi cigani in ciganke. Ali Zafir in Izmet Iljazović pa sta se tako napila, da je zaradi miru gospodar naprosil Iljaza Mustafovića, naj ju zlepa odpravi domov. Iljaz je prijel ob pijana prijatelja pod roko in ju odpeljal proti domu. Sredi poti pa je Izmet nenadno potegnil nož in ga zarinil Iljazu v želodec. Čeprav težko ranjen je imel Iljaz še toliko moči, da je s svojim nožem močno poškodoval po glavi napadalca. Izmet je umrl čez nekaj ur, kmalu za njim pa tudi Iljaz. Vzrok tako krvavega obračuna je bila lepa ciganika, ki je bil Izmet vanjo zaljubljen, pa mu jo je bil pred letom prevzel Iljaz. Ostala sta sicer še vedno prijatelja, toda Izmet ni mogel odpustiti prijatelju, da mu je spjel ciganke.

Sezonsko delo v tujini in narodni obstanek Prekmurja

Kakor smo svoječasno že poročali, je imelo prekmursko kat. akademsko društvo »Zavednost« za časa letošnjih počitnic poučni tečaj v Murski Soboti. Na tem tečaju je bilo obravnavano poleg ostalih zanimivih predavanj tudi predavanje g. Skrabana iz Murske Sobotice. Na njegov priatek in zaradi važnosti objavljamo to predavanje v našem listu pod gornjim naslovom:

»O našem sezonskem delu pišejo pisatelji, računajo gospodarstveniki, filozofirajo sociologi, delajo uradniki doma, delavci v tujini, pišejo otroci v šoli, stari doma, v zimskih večerih pripovedujejo delavci in domači ter vsi končno pridejo do vprašanja: kaj bo? Treba bo nekaj napraviti, nekaj prekurčiti, ker tako dalje ne gre!

Vsi, ki se za to vprašanje zanimajo, berete časopise, revije in revilice, posebno prekmurske številke tega ali onega lista, ste opazili in se boste opazili, da je vprašanje sezonskega delavstva tako pereče in važno, da noben prekmurski inteligent ne sme mimo njega. Gre namreč za ljudi, za naše rodne brate in sestre, ki delajo; eni bogatijo, drugi stradajo, vsi pa umiramo, ker ne živimo iz lastne grude, ker ne pijemo iz domačih studencev življenja. Površno opazovalec bo vsako leto gledal na številke, pregledal pogodbe, na postaji šel vagon in gledal dolge transporte s katerimi odhajajo prekmurski delavci služiti kruh v tujino. Pozimi bo opazil prvega, da pije, drugi računa, tretji rešuje domačijo, četrti se dela gosпода. Teh, ki tako gledajo, je veliko. To so vsi tisti, ki gledajo maso, ne opazijo pa človeka in ne poznajo duše in trpljenja.

Črn dan za naše atlete v Atenah

Vedeli smo sicer, da so v soboto na programu take točke, ki nam ne dišijo, toda, da se bomo tako slabo odrezali, ni nihče pričakoval. Izgovorov je sicer vedno mnogo, toda eden sedaj le drži. Vsi smo se počutili izredno slabo, hrana in voda nam ništa ugaljala in večina je zato zbolela.

Medtem, ko je sedaj v Ljubljani gotovo mrz in megla, je tu taka vročina, kakor je letos ni bilo pri nas. Nekateri atleti so se ves dan kopali v Pireju in so danes črni kot zamorci. Sedaj si lahko predstavljate, da človek, ki je navajen hladu in ostriga zraka, pride v popolnoma nasprotno klimo. Se mora počutiti neurečnega, posebno še, če zahtevajo od njega v teh dneh višek telesnih vzdržljivosti. Omanim naj se, da je tu poletni tako vroče (čež 50 stopinj), da ljudje spijo v kletah, globoko pod zemljo. Tam pa, kjer jih nimajo, se zavijajo v vlažne rjuhe.

Kmalu po drugi uri smo se v avtobusu odpeljali na Stadion. Ljudi je bilo kljub delavnosti nad 10.000, med njimi se je nahajal princ Héritier. Prva točka je bila proglasev zmagovalcev po olimpijskem načinu. Kar dvakrat so morali dvigniti našo trbarovico na zmagovalni jambor in to za Slovenca Klinarja in Stepišnika.

Strel je pogljal iz jamice 200-metraše, ki so se morali boriti za finale. V prvem predteku je izpadel izredno slabi Stevanović, ki je teklen nad 24 sekund! Čudno, da ravno ta atlet na belgradskih tleh teče čez, ki je rekorden, drugod pa popolnoma odpove. V drugem predteku je igraje zmagal Kling, zato smo z optimizmom čakali finale.

Na 400 m z zaprekami je v prvem predteku zmagal seveda Hristos Mantikas. Naš predstavnik Skušek se ima zahvaliti le Turku Melihu, ki je pri zadnji zapreki padel, ko je prišel v finale z 59,3 sek.

V drugem predteku se Skidas ni napejal in je zmagal pred Ehrlichom, tako da smo imeli oba tekača v finalu.

Medtem je hotel Grk Syllós rušiti svetovni rekord v metu diska, kar pa se mu ni posrečilo, ker ga je zalutal »samo« 50,11 m. Četrty je bil Kovachevič, zadnji v finalu pa Čurčić z 41,29 m, od katerega smo si tudi obetali točke.

Naše ljudsko igranje v novi sezoni

Ob prvi številki revije »Ljudski oder«

Pravkar je izšel prvi zvezek te velezanimive naše revije, ki stopa že v sedmo leto svojega obstoja. Ko jo je ustanovil prof. Kuret jeseni l. 1934, je vzbudila mnogo zgledovanja zaradi docela novih in skoraj revolucionarnih nazorov o ljudskih odrih. Prof. Kuret je začel oznanjati z Davorinom Petančičem, ki se mu je takoj spočetka pridružil, vojno običajnemu diletantskemu odru. Nastal je pokret, ki je zahteval, naj se vsa ljudskogledališka tvornost nasloni na občestvo fare in njenih naravnih stanov, naj se vrne k svojim izvirom (duhovna igra, stara farsa, kolede in razni drugi narodni običaji) in naj se iz zgolj estetske usmerjene brezidejnosti in še bolj pogosto izključne pridobitnosti in zabavnosti postavi v službo idej, ne da bi se pri tem odrekla svojememu umetniškemu poslanstvu. Bilo je mnogo nerazumevanja in nasprotovanja tudi na lastni strani, danes pa lahko rečemo, da je pokret okoli »Ljudskega odra« izpričal svojo življenjsko upravičenost, da lahko zre na vidne upehe svojega dela.

Kdor je poznal skromne začetke te revije, je gotovo presenečen nad izredno okuono novo opremo sedanjege letnika. Okrabel jo je akad. slikar Slavko Pengov. Zvezek ima tudi slikovno prilogo na umetniškem papirju. Vsa razporeditev vsebine je prav prijetna. Na 48 straneh prinaša ta prvi zvezek zelo bogate gradivo, tako da se »Ljudski oder« v vsakem oziru uvršča med naše upoštevane vredne in pomembne revije.

Za nedeljo Kristusa Kralja objavlja urednik priredbo igre »Življenje za Kristusa Kralja« po francoskem izvirniku A. Danemarijeve. Sledi izredno globoka enodejanka Henrika Brocheta »Smrti ne ubežiš«, ki je prav primerna za vse svete. D. Petančič je začel objavljati po prvih straneh sodeč prav izvirno zajeto sodobno igr »Spiritalisti«. V strokovnem delu omenjamo začetek izvrstne razprave J. Boona o govorskem zboru in množičnem gledališču, ki bo izhajala menda vse leto. Preseneča pa bogastvo ostalih zaglavij. Lepo je zaglavje o prizrših, kjer razpravlja članek R. R. o insekcijski, nepodpisan sotrduinik pa poroča o novih Domovih na Slovenskem s posebnim ozirom na oder. Ta poročila se bodo nadaljevala. Tudi narodnemu blagu je posvečeno posebno zaglavje, dalje kroniki, novim igrim in strokovnemu slovnstvu. Novost za naše razmere je zaglavje, posvečeno lutkarstvu. V skladu z usmerjenostjo pokreta okoli »Ljudskega odra« se posveča to zaglavje ročni lutki. Kar vidimo, bo začel »Ljudski oder« skupno s Prosvetno zvezo propagando za uvedbo ročne lutke po vseh naših društvih. Glavice po načrtu ar. Vide Grafenauerje se menda že izdelujejo v Dobropoljah. To je vsekakor novost, ki je vredna naše pozornosti. Zaglavje, posvečeno zvočni igri, obeta spremljanje

Brali ste ali elišali, da se je začel velik halo za skrb Slovencev v tujini. Rafaelova družba v Ljubljani je sprožila ta halo. Hvala Bogu! Prijela je za delo in vidimo, da ne prepozno in ne napak. Sedaj dela in sadovi so že vidni. Tudi mi smo zagнали halo in lani začeli delati. Spoznali smo končno, da to ne gre, saj vedno bolj občutimo, da imamo vsako zimo v Prekmurju 10.000 tujcev, ki so se vrnili z dela v tujini in prinesli denar, da se lahko preživimo. Tujci so nam ti naši bratje in sestre. V šoli so skupaj z nami sedeli, se skupaj z nami igrali, sedaj so nam pa tujci, katere ob pripovedovanju občudujemo, pa, več ne ljubimo. To bo tudi usodno za nas, če bo šlo tako naprej. Zato pa: obstoj Prekmurja ni samo odvisen od sezonskega delavstva, ampak je delavstvo odvisno tudi od obstoja Prekmurja. Če bo tujec gospodoval v Prekmurju, našega Prekmurja ne bo več. Pa še to bo najbolj žalostno, da bo ta tujec rodni brat in sestra. Sezonsko delavstvo pri nas že dolgo ni več samo vprašanje kruha in zaslužka, temveč tudi vprašanje naše narodne zavesti in vere očetov. Naši delavci se v tujini poleg dela tudi vzgajajo in gotovo ne v dobre Slovence in ljubitelje rodne grude. Velikokrat se slišijo ugovori proti takemu mišljenju, to pa zato, ker nekateri gledajo samo za dan ali leto naprej, se veselijo, da lahko čim več delavcev pošljejo tujcu, da čim več zaslužijo. To je materialistično gledanje in pojava našega prekmurskega človeka, o čemer nam govore dejstva, katera bomo navedli prihodnje.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometarsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0-10	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine
Ljubljana	764.1	16.2	80	93	10 NE ₁	8.0 dež
Maribor	764.8	19.0	60	90	10 0	4.0 dež
Zagreb	760.1	13.0	50	90	10 ENE ₂	2.0 dež
Belgrad	761.2	11.0	10	80	5 0	—
Sarajevo	763.5	10.0	20	90	10 0	—
Vis	760.9	14.0	120	80	10 SE ₂	—
Split	761.6	17.0	110	60	10 NE ₂	—
Kumbar	761.2	18.0	100	60	10 ENE ₂	—
Rab	76.7	15.0	110	90	10 SSE ₂	2.0 dež
Dubrovnik	760.9	19.0	110	50	10 NE ₂	—

Vremenska napoved: Oblačno in spremenljivo vreme z manjšimi padavinami.

Koledar

Danes, sredo, 11. oktobra: Nikazij.
Četrtek, 12. oktobra: Maksimiljan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 4; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Stotridesletnico rojstva Matije Majarja-Ziljskega bo proslavila Prosvetna zveza v petek, dne 13. oktobra v frančiškanski dvorani ob 8 zvečer. Matija Majar-Ziljski je bil rojen v Ziljski dolini in se je zlasti udeleževal v panslaviščnem gibanju. Bil je v ozkih stikih s Prago in Moskvo. Njegovo življenje in delovanje bo gotovo zanimalo ne samo koroške Slovence, temveč tudi cenj, občinstvo iz Ljubljane. Na ta prosvetni večer je sedaj vabimo cenj, občinstvo in prosimo, da si že v predprodaji preskrbite vstopnice, ki so na razpolago v trgovini Špiligoj za franc. cerkvi in v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 7.

Naročniki avtomatske telefonske centrale v Ljubljani vlnudno opozarjamo, da potече dne 15. oktobra rok plačila telefonske naročnine za IV. četrtletje 1939.

Telefoni, za katere naročnina ni poravnana do označenega roka, se morajo po predpisih telefonskega pravilnika izključiti začasno iz prometa, za ponovno vključitev pa je treba plačati pristojbino 100 din.

Cekovne položnice so bile vsem naročnikom dostavljene dne 14. septembra t. l., v primeru, da je naročnik položnico izgubil ali založil, reklamira lahko višino dolžne naročnine pri pošti Ljubljana I., telefon 45-11.

Inavguralna služba božja. V četrtek ob 8 zjutraj bo v stolnici služba božja za začetek akademskega leta. Molitev k sv. Duhu in sveto mašo bo opravil prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman. — K udeležbi so vlnudno vabljene vsi profesorji in nastavniki univerze ter slušatelji vseh fakultet.

Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča, so se v letošnji sezoni oglasili v jako lepem številu, tako da so abonmani: Premierski, red Sreda in Četrtek ter A zaključeni, ker so polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega sprejemajo priprave po običajnih pogojih v pisarni blagajne dramskega gledališča dnevno od 9 do 12 in od 15 do 17. Gledališka uprava vabi vse zainteresirane, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma. Red B je za 10% cenejši kakor so premierski in stalna abonmana Sreda in Četrtek. Predstave so tudi za red B prav iste, kakor za vse ostale abonmane. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Sreda, 11. oktobra: Številka 72. Red Sreda.
Četrtek, 12. oktobra: »Kozarec vodec, Red Četrtek.

Petek, 13. oktobra ob 15: »Velika skušnjava«. Di-jaska predstava, Globoko znizane cene.
Sobota, 14. oktobra: »Hudičev učencec. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.

Opera — Začetek ob 20.

Sreda, 11. oktobra: Kjer škrlanček žvrgoli. Opereta. Premiera. Premierski abonma.
Četrtek, 12. oktobra: zaprto.
Petek, 13. oktobra: zaprto (generalka).

Konec tedna bomo imeli še naslednje operno premiero, ko bomo pod A. Neffatovo taktirko in v C. Debečevi režiji po razdobju skoraj 15 let slišali spet Massenotovovega »Zonglerja«. Zgodba sama je sicer preprosta, a prav zato tembolji prikupna. Nastopili bodo gđ: Banovec, Betetto, Lupša, Dolničar, Janko, Sancin, Zupan.

P. n. občinstvo vlnudno prosimo, da prihaja k predstavam točno in tako ne moti soobiskovalcev. Veliki umetniški plesni večer članov »Ballets Russe de Monte Carlo«, našega rojaka Maksa Kur-bosa in Irene Litvinove bo v ponedeljek 16. t. m. ob 20 v Operi. Na sporedu so skladbe: Beethovna, Chopina, Debussyja, Webera, Sibeliusa, Straussa, Saint Saensa, Novaka in potpurrija slovenskih in ruskih narodnih pesmi.

Mariborsko gledališče

Sreda, 11. okt.: Zaprto. (Gostovanje v Celju).
Četrtek, 12. okt. ob 20: »Neopravičena ura«.

Red C.
Petek, 13. okt.: Zaprto.
Sobota, 14. okt. ob 20: »Celjski grofci«. Red B.

Prva ponovitev »Neopravičene ure«, ki je bila pri premieri nad vse ugodno sprejeta, se vrši v četrtek, 12. t. m. Obisk le, na vseh odrih prodorne veselice, je tudi dijavstvu dovoljen.
Gospodične, katere so se prijavile za gledališki balet, so naprošene, da se javijo danes 11. t. m. ob 17 pri gledališki blagajni.

Zakasnili gledališki abonenti se opozarjajo, da se je vrstni red sicer že pričel, da je pa tu pa tam še nekaj sedežev na razpolago. Treba pa se je čimprej prijaviti pri gledališki blagajni.

Čilo za obisk tekme na železnica polovično voz-nino.

Jugoslovanska nogometna reprezentanca je le-tos odigrala pet mednarodnih tekem, od katerih pa je zmagala samo enkrat in to v Beogradu proti izborni enajstorici Anglije z 2:1. V ostalih srečanjih pa je naša reprezentanca izgubila, in sicer 20. febr. v Berlinu proti Nemčiji z 2:3, dne 7. maja v Bukarešti z 0:1, dne 4. junija v Be-gradu proti Italiji z 1:2 in dne 27. avg. v Pragi proti Češki z 7:3. Nedeljska tekma je torej šesta v letošnjem letu in je najbrž tudi zadnja.

Športne vesti

Šola za telesno zgojo odprta. Včeraj dopol-dne je bila na slovesen način odprta v Beogradu šola za telesno vzgojo. Svečanosti so prisostvovali minister vojske, prometni minister in prosvetni minister ter zastopniki mnogih drugih institucij. Namesto odoznega ministra za telesno vzgojo g. Tomića, je v slovesnem govoru odprl šolo mi-nister za promet, ki je v svojem govoru poudaril pomen in naloge nove šole ter pomembnost in važnost nanovo odprte šole za bodočnost mladine v Jugoslaviji.

Učni načrt šole za telesno vzgojo je preraču-nan na dve leti. Absolventi te šole bodo imeli čim višje pedagoške šole. V šolo je bilo sprejetih 31 moških in 24 ženskih tečajnikov in tečajnic.

Na listi najboljših strelec v slovensko-hrvaški ligi vodi še vodno Lešnik (Gradjanski), ki je v sedmih tekmah zabil 16 golov. Sledi z 10 goli Pavletič (Concordia); po 7 golov so dali Lokosek (Osijek), Dub (Haški), Matosić (Hajduk); po 6 golov Muradović (Saški), pet golov je dal Grntal (Ljubljana) in Vidaković, po štiri Pupo, Hitrec, Medarić, Kačijan.

V srbski ligi je najboljši strelec s 7 goli Rajlić (Slavija, Sarajevo), po 5 golov Šalpur (Slavija), Velker, Simonović, Petrović, po 4 gole pa Zivković, Pašanski, Božović, Vujadinović, Borović, Janjić.

Nemška nogometna reprezentanca, ki bo na-stopila v nedeljo v Zagrebu v meddržavni tekmi z jugoslovansko reprezentanco, bo sestavljena ta-kole: Klodt, Paul, Mog, Kupfer, Sold, Kitzinger, Sener, Schön, Szepan, Vrbani in Gelesch.

Ali bo zrasla prva slovenska organizirana kolonija v južno-ameriškem Ecuadorju?

Zanimivi načrti naših preprostih ljudi in misijonarjev

Od nekdaj smo Slovenci morali s trebuhom za kruhom v svet. Izgubili smo v sto letih našega izseljevanja milijon svojih ljudi v tujini. Izseljevanje je bilo vedno neorganizirano, posamično, vsakdo je pač šel s trebuhom za kruhom. Ni se našel človek — politik, gospodarstvenik ali kdorkoli, da bi se bil posvetil nalogi, organizirati naše izseljevanje tako, da bi imeli koristi izseljeniki, da bi naš narod ne izgubljal svojih sinov in da bi v tej ali oni obliki imela od njih koristi tudi domovina.

Kaj bi se reklo, če bi bili Slovenci znali svoje izseljevanje urediti tako, da bi bili izkoristili deviško dobo izseljevanja in organizirani v tujini sklenjene, zadržane urejene naselbine. V njih bi se naša kri ohranila, a tudi narodne, kulturne in gospodarske zveze in koristi z domovino bi bile drugačne.

Toda zato nismo imeli niti razumevanja, niti časa, niti poguma, niti volje.

Zanimivo pa je, da se je prav zadnje čase dobila skupina naših ljudi — nekaj takih, ki so tujino že poskusili, nekaj pa novincev — in začela iskati v Južni Ameriki prostora, da bi se skupaj naselila ter organizirala poljedelsko slovensko kolonijo. Ti ljudje so samo dobili zveze z našimi misijonarji v republiki Ecuador, kjer so pogoj za naseljevanje v vsakem oziru najugodnejši, ter se začeli pripravljati. Če pojde po sreči, bodo v kratkem tudi odromali.

Dobili smo v zvezi s tem vrhnoto zanimivo pismo slovenskega misijonarja Vrhovnika, ki daje tem našim ljudem nasvete in podatke glede naselbe v Ecuadorju.

Pismo pravi: Macas, 13. avgusta 1939.

Dragi rojaki!

Najlepše se vam zahvaljujem za pismo, ki sem ga prejel pred par dnevi. V Guayaquil je pismo došlo 19. julija, sem pa 10. avgusta! Ne morem vam odgovoriti po zračni pošti, ker tu mi ni mogoče dobiti avionskih znamk. Drugače pa vam bom odgovoril prav natančno po točkah.

Podnebje. V Macasu in okolici je podnebje za nas Slovence ugodno. Najnižja 16, navadna 25, najvišja pa 30 stopinj Celzija. Zdan se (sonce vzhaja) ob 6, zmrati se pa ob pol 6 zvečer.

Padavine. Deževna doba traja od marca do oktobra. Največ dežuje marca, aprila in maja. Vendar ne toliko, da bi se delo prekinilo. Po največ traja dež 7—10 dni. Doba poletja traja od oktobra do marca, vendar ni suha doba, ker dežuje skoro vsak teden po par ur. Vse setve so izven nima, le fižol se včasih pokvari. Le ozračje je vlažno ob dežju; o močvirju ni govora.

Bolezni. Malarija ni v Macasu doma, razen če jo kdo od drugod ne prinese. Misijonarji smo vedno zdravi, vsak se hitro prilagodi podnebnju.

Domačini. Indijanci (Hivarci) so do Evropecev uslužni in prijatelji; po naravi so boječi.

Kraj naselitve. Važno! Zemlja je gozd in je treba najprej sekati. Vendar v začetku ni treba orati, seje se kar med store. Rek in potokov je vse polno, porabnih tudi za elektriko. Daljavo do cerkve bom napisal na priloženem orisu.

Pridelki. Za preživljanje najbolj važni so yuka (kot krompir), banane, kuruza, riž, mani, fižolin in še razni postranski pridelki. Za prodajo so kava, kakao, vanilija, mani, oranže, sladkorni trs, kanela itd. Macas ima toliko živine in tako lepe, da se boste čudili. Travniki so umešani, to se pravi sejani. Sadje je tu sledeče: pomaranče, palme, banane, mango, cidras itd. Celo leto sadja ne manjka. Na kaučukovo drevo (gumi) se ne razumem, sicer pa tu raste divja vrsta *Ficus elastica* in *Castilloa Brasilensis*. Ne smem pozabiti še omeniti Quininovo drevo, voščeni grusni, dragoceni sadež imenovan Pinja (ananas).

Prometne zveze. Ne čudite se, če se rabi od Riobambe do sem 6 dni, pot je strašna. Ista daljava (120 km) je iz Mendeza v Cuenco, a se pride v treh dneh, deloma na konju. Ko sem pa jaz šel prvič po nji, sem rabil 6 ali 7 dni. Če pa bodo napravili cesto, se bo rabilo le pol dneva. Prav zaradi slabih zvez je svet še neobljuden. In morate pohiteti z vožnjo, ker sedaj bodo menda res začeli delati dobro pot in bo pozneje gotovo težko dobiti ugoden prostor za obsežno kolonijo. Česte se dajo zgraditi brez velikih težav. Po radiu smo zvedeli, da je bil večeraj potrjen v senatu tozadevni načrt za naš Orient. Zlato imajo skoro vse reke v Orientu, vendar tukajšnje le v mali količini. Na to ne mislite. Bila bi vaša poguba.

Orodje. Prinesite dosti motik (tudi zame pol dučata), tudi nekaj krampov, sekir in podobnega. Pluge bi bilo po mojem mnenju tudi treba prinesiti iz Evrope. Tem bolj, ker mi je g. tajnik Orientalnega komiteja rekel, da bo do-

segel, da ne bodo zahtevali od vas denarnih garancij, temveč boste garantirali z orodjem. Se lahko zanesete na te besede.

Obleka. Le prinesite dežne plašče, če hočete tudi puške za škodljive živali. Obleka navadna. Le zimsko perilo bi bilo odveč.

Bivališče. Zaslon bivališče se postavi v par dnevih iz bambusa in palmove strehe. Večina hiš je iz imenovanega materiala. Pozneje si boste postavili hiše iz desk; lesa je dosti in dragocenega. Zveri so oddaljene, kar pa je mnogo in nevarne so.

Prilohod. V kateremkoli času je mogoče potovati. Najboljši čas pa je od oktobra do aprila. Vsekakor pa bi bilo potrebno oziroma najboljši, da bi bili v decembru že tu. V suhem času se posekani gozd zažge in je delo potem lahko. Če bi jaz ne mogel priti v Riobambo ali v Ambato, bo prišel zanesljiv človek, ki se mi je že za to velikodušno ponudil.

Zlato - gonilo in živec vojne

Francija ga ima čez 5000 ton - Anglija in Francija pa samo v Ameriki spravljena za 100 milijard dinarjev

Sloviti avstrijski general grof Montecuccoli je zaslovel zlasti po svojem, do sedaj še neovrženem izreku, da je za uspešno vojno potrebno troje: denar, denar in še enkrat denar. Z drugimi besedami zlato, kar v Montecuccolijevih dobrih časih ni bilo treba posebe poudarjati, ko še niso poznali drugega denarja kakor zlatega in srebrnega.

Torej zlato bo odločilno vplivalo tudi na potek sedanje vojne.

Koliko imajo zlata vojskujoče se države, ni natančno znano. Gotovo več, kakor pa nekatere izmed njih same priznavajo, druge pa manj, kakor pravijo, da ga imajo.

Najbolj zgovorna od teh držav je Francija, za katero je znano, da ima največ rumene kovine v Evropi.

Francija pravi, da ima dovolj zlata za plačevanje dolge vojne. Ta finančna vrednost pojasnjuje odločnost, s katero je vsa država sprejela preskušnjo, ki ji je vsiljena. Francoska državna banka ima v zalogi blizu 2500 ton zlata, fondi za ustalitev tečajev pa 400—500 ton. Francoska imovina v tujini znaša navzlic vrnitvi kapitala v državo od meseca novembra minulega leta okoli 60—100 milijard frankov, kar znaša blizu 2100 ton zlata. Poleg tega bi Francija, ako bi se pokazala potreba, mogla dobiti v inozemstvu javno ali privatno posojilo. Pri tem lahko omenimo izkušnje iz minule vojne. Od leta 1914 do 1919 je čisti trgovski primanjkljaj francoske bilance znašal 65 milijard frankov, kar znaša povprečno 13 milijard letno. Na drugi strani so znašala zavarovanja 8 milijard, francoske vrednosti v tujini 13 milijard, izdatki zavezniške vojske na francoskem ozemlju pa 16 milijard frankov. Pasiva so torej bila 65 milijard, izredna aktiva pa 37 milijard, tako da je

Položaj v državi. Dasi je vlada francoska, je verodostojna; še več, Salezijanci, ki imamo v Orientu lasten vakariat, smo upoštevani in se nam ni nič bati. Vojna s Perujem je zaenkrat nemogoča. Kar se mene tiče, delam ves dan in sem zdrav. Bodite gotovi, da ni podnebje zelo različno, četudi ni enako. Vročina je manjša od one v Zagrebu ali Italiji. Seveda par dni v notranjost pa je že zelo vroče. Toda tja ne boste šli. Če že morate iti na tuj, se vsekakor splača priti sem, imeli boste lasten dom in lastno zemljo, z eno besedo košček domovine. Četudi je začetek težak, je vendar boljše, kot iti v rudnike in tovarne med tujce. Zemlja bo izključno vaša last. Da se tu more živeti v blagostanju, bi mogel navesti dejstva, a ni prostora. Opozorim še, da se za prve pridelke rabi časa skoro eno leto, razen nekaj izjem. Govoril sem osebnost z g. tajnikom »Del Comite Orientalista«, ki pa je dejansko predsednik in ima odločilen vpliv pri vladi in vam bodo šli na roko. Bojim se le, da ne bi prej v Evropi izbruhnila vojna in bi preprečila odhod. Nemogoče je poslati od tu pošto z letalom.

Prisrčen pozdrav vsem, še posebej Vam in na svidenjel Vaš v Srcu Jezusovem vdani

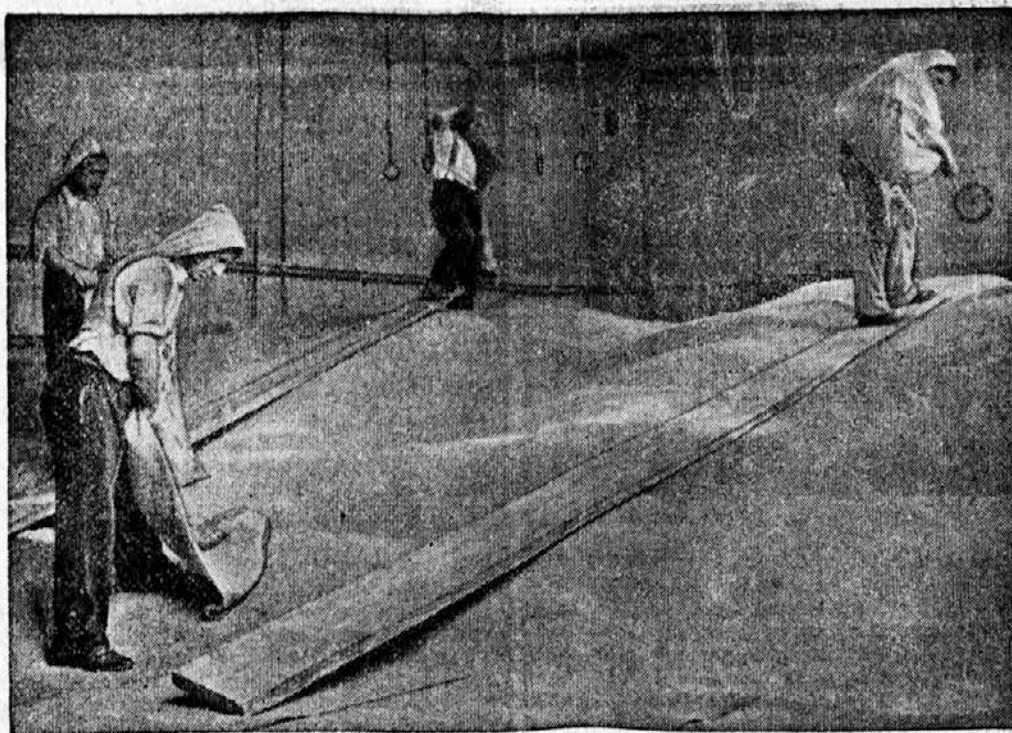
Dionizij Vrhovnik, l. r.

primanjkljaja bilo približno 28 milijard frankov, to je 5—6 milijard letno. Francija bo torej s svojim bogastvom tudi dolgo vojno lahko plačala. Vendar francoska vlada še daleč ne meni, da bi vojna bila v tem, da se troši kapital. Francoska vlada ne bo opustila ničesar, kar bi pripomoglo za ohranitev zunanje trgovine. Položaj je v tem smislu ugoden iz dveh razlogov: v prvi vrsti trgovinska bilanca v času ko je nastal spopad, je bila uravnotežena, poleg tega sta Anglija in Francija na morju veliko močnejši, če ne popolna gospodarja. Vladi je tudi sklenila podpreti odločno izvoz. Dasi Francija nima nemškega in poljskega tržišča, si je vendar ohranila vse najboljše kupce v Evropi in Ameriki. Gotovo je, da bo zvišanje uvoza povzročilo tudi zvišanje izvoza. Z zmanjšanjem potrošnje in z zvišanjem uvoza kolonialnega blaga bo Francija izvedla velike nakupe na drugi strani Atlantika. Francija in Anglija bosta zvišali svojo trgovino s nevtralnimi državami, kar jim omogočajo plačilna in prometna sredstva.

Angleži za zdaj previdno molče o tem, koliko zlata imajo. Znano je samo to, da imata Anglija in Francija skupaj samo v Ameriki zlata za milijardo 750 milijonov dolarjev, to je nad 100 milijard dinarjev za nakup vsega, kar bosta potrebovali za vojno iz Amerike.

Taki se lahko vojskujejo!

Vlada Zedinjenih držav je sprejela posebne ukrepe glede izvoza antimon, mangana, živega srebra in niklja, ker so te kovine potrebne samim Zedinjenim državam za vojno. V zvezi s tem bo izveden popis vseh zalog teh kovin v Zedinjenih državah.

Skladišča žita v Nemčiji so ponekod naredili kar v telovadnicah, kakor priča gornja slika. Nemški listi dan za dnem prinašajo take slike in z njimi pripovedujejo, da se Nemcem navzlic angleški blokadi ni treba bati pomanjkanja

Beg pod morjem

Angleški listi prinašajo zanimivo povest častnika z neke angleške podmornice, kako se je rešila njegova podmornica v nemških vodah pred zasedovanjem.

Bilo je dopoldne okrog 10, ko so ravno zajtrkovali. Opazili so, da jih zasleduje nemška bojna ladja, ki ima vso opravo za lov na podmornice. Z vojo naglo so se potopili. Kmalu nato so zaslišali dve hudi eksploziji nad seboj. Sovražnik jih je še vedno iskal s svojimi pripravami v vodi. Dve uri kasneje so slišali, kako se železna vrva drgne ob trup podmornice. Takoj nato so slišali še dve eksploziji. Bili sta tako močni, da je ugaenila luč in da so se razbila stekla. Podmornica je bila preluknjana. Po kratkem popravilu so spet obnovili luč in zamašili luknjo. Poveljnik se je odločil, da se spusti s podmornico nad vodo in da se bo branil do poslednjega moža. Še prej pa so pripravili vse za razstrelitev podmornice, da ne bi prišla v roke sovražniku. Ko so pripluli na površino, niso opazili v bližini nobene ladje. Poveljniški most s periskopom in brezžično napravo je bil razbit. Stroj je bil tudi pokvarjen in niso mogli nadaljevati vožnje. Brž so popravili radio ter z njim oddali v podmorniško oporišče klic »SOS«. Ko so že opazili pomoč ki je prihajala, so prileteli nemški bombniki, ki pa so bili pregnani od protiletalskega topništva na angleških rušilcih. Ni trajalo dolgo, ko je prišla v bližino tudi letalovska. Med tem časom so v podmornici za silo popravili stroje ter srečno v spremstvu angleškega brodovja prišli v podmorniško oporišče.

Drobne

Skupina japonskih letalcev je dospela iz Casablance v špansko Seviljo. Tam jih je pozdravil japonski poslanik v Burgosu z zastopniki španskih civilnih in vojaških oblasti. Opoldne so japonskim letalcem na čast priredili slovesno kosilo, večeraj dopoldne pa so Japonci odleteli v Rim.

Dohodki Sueškega prekopa, kjer plovejo zdaj povečini samo francoske in britanske ladje, so znašali septembra 386.700 funtov (100 milijonov dinarjev) v primeri z 801.300 funtov meseca avgusta. Vojna!

V Newyoriku pričakujejo prihod angleške komisije iz Ottawe, ki ima nalogo nakupiti velike količine življenjskih potrebščin v Zedinjenih državah. Obveščen krogi trdijo, da bo ta komisija izvedla v Zedinjenih državah tudi nakup letal, motorjev, protiletalskih topov in streliva takoj, ko bo kongres odpravil prepoved o izvozu vojnega materiala. Življenjske potrebščine in vojni material bodo prevažali čez Atlantik na račun in škodo Anglije.

Predsednik avstralske vlade je izjavil, da je vlada odredila nabor 3200 pilotov za avstralsko letalstvo. Za poveljnika avstralskih letalskih sil je imenovan kapitan skupine Delarew.

Manevri ameriške vojske so bodo začeli prihodnji mesec ter bodo predstavljali največje zbiranje vojske v miru. Zdi se, da se bodo manevri začeli 25. oktobra v južnih in jugovzhodnih državah. Manevri se bo udeležilo 67.500 mož. Načrt o teh manevrih je že davno izdelan in baje v zvezi s sedanjim evropskim epopadom.

Ameriška delavska stranka je sprejela sklep, da morajo vsi kandidati, če želijo dobiti pristaneke stranke za kandidaturu, podpisati prejšnjo izjavo proti komunizmu. Skrajni levičarji delavske stranke so proti temu sklepu ostro protestirali.

Program radio Ljubljana

Sreda, 11. oktobra: 12 Drobilj za drobilj (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Sramotljive fantije — 14 Napovedi — 15 Mladinska ura: Zakaj sem sem postal zdravnik (g. dr. Anton Brocchi) — 16.30 Kaj pravi znanost in tehnika (g. prof. Miroslav Adlešič) — 18.30 Rossini: Viljem Tell, fantazija (plošče) — 18.40 Delavska družina (gđ. Krista Hafner) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Frano Supilo (V. Radovanovič, Zagreb) — 19.40 Objave — 20 Rudolf Pilih igra harmoniko — 20.45 Godbe na pihala (plošče) — 21.15 Samospevi s klavirjem (g. Drago Burger, tenor, g. prof. M. Lipovšek) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Tamburaški orkester (L. Karmelj).

Drugi programi

Sreda, 11. oktobra: Zagreb: 30 Opera — Bratislava: 20.40 Zdobna glasba — Sofija: 19.30 Opera — Ankar: 19.10 Orkestralni koncert, 20.30 Jazz — Bero-münster: 20.30 Igra, 21.30 Angleška klavirska glasba, 22.10 Javanska glasba — Budimpešta: 19.30 Opera, 22.10 Vojaška godba, 23.20 Orkestralni koncert — Bukarešta: 19.15 Valčki, 19.50 Orkestralni koncert, 21.25 Plesna glasba — Hôrby: 19.30 Vojaška godba, 20.45 Korngoldova opera »Katrice«, 22.15 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba, 20.30 Filmska glasba, 21 Pihala, 22 Moderna glasba — Rim-Bari: 21 Igra, 22.25 Plesno — Florencia: 20.30 Opera »Fedora« — Oslo: 19.30 Norveški plesi, 20.30 Orkestralni koncert, 22.35 Komorna glasba — Sottens: 20.30 Simfonični koncert.

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Legija je imela rešpekt!

Ponoči je bilo nevarno hoditi sam po ozkih arabskih ulicah. Povedali so nam, da je več legionarjev iz prejšnjega bataljona nenadoma izginilo v teh ulicah... Nihče jih ni več videl. Tako so se Arabci maščevali nad legijo. Zato je bilo prepovedano hoditi legionarjem ponoči po tem okraju posamič. Če te je dobila patrula samega, si dobil teden dni zapora. Skupaj nas je moralo biti najmanj dva ali trije. Če si bil sam in si zagledal patrulo, ki ji ne bi več mogel uiti, si se lahko rešil tako, da si kratkometo ekociš v bližnji arabski lokal. Patrula namreč ni imela pravice vetopiti tja, pa čeprav bi bil notri legionar, ki ni imel dovoljenja za izostanek. Večkrat sem se sam tako rešil zapora.

Seveda — lahko si tvegaj pri taki skrivnolivi glavi!

Tovariši v moji sobi so bili vseh mogočih narodov in plemen. Zastopani so bili celo Kitajci in črnci, med belci pa celo taki narodi, ki jih še na zemljevidu ne najdeš. Bili so različnih ver, vendar nisem niti enkrat slišal, da bi se bili o njih kdaj prepirali; v legiji si lahko veroval vse ali nič, nihče se ni brigal za to.

Legionarji se niso preveč brigali za svoj kretni list...

Za sosedo sem imel Italijana Brasiija. Bil je že pet let v Fezu, ne da bi ga kdaj premestili v kateri drug kraj. Imel je namreč močno zaslonbo pri vplivnih meščanih Feza: bil je odličen bokser, ki je že večkrat nastopil v Fezu in vedno zmagal.

Drug sosed mi je bil Nemec Mayert. Takoj sem spoznal, da je inteligent.

Ko sem ga nekoč v kantini vprašal po prejšnjem življenju, mi je povedal, da je prej študiral zdravilstvo. Bil je že skoraj na koncu študij, ko je moral iz Nemčije pobežniti radi političnega prepričanja. Bil je namreč zagrižen nasprotnik sedanjega reda in načel v Nemčiji. Kljub višji izobrazbi ni bil nič nadut in zelo dober tovariš. Poetala sta se hitro dobra prijatelja. Mnogočesa sem se naučil od njega, ker mi je rad vse pokazal, kar koli sem ga vprašal, jaz sem mu pa tudi storil marsikatero uslugo.

Bila sta v Fezu vedno skupaj, le žal, da naju je uoda prekmalu ločila. Med tem namreč, ko sem bil jaz spet v Keas-Souku, kamor sem prišel iz Colomb-Becharja, je on pobežnil v Casablance in

50

od tod z nekim parnikom v Brazilijo. Pismo, v katerem mi je to sporočil, sem prejel marca v Keas-Souku, le žal, da sem pismo izgubil in tako tudi naslov tega dobrega tovariša.

Med legionarji je shajal samo tisti dobro, ki se ni nikogar bal. Da si bil le odločenega nastopa in si vsako žalitev takoj plačal s pestjo, čeravno bi bil lahko potem tepen — pa si si takoj pridobil ugled, tako kot oni, ki so imeli že nekaj zapora. Tistega legionarja, ki ni bil še nikdar zaprt, imajo za mežvo, ki se vsakogar boji in posluša.

Vse legionarje, ki niso imeli vsaj eno leto službe, so veljali za zelence. Morali so opravljati vse nižje posle, ki se ne spodobijo starejšemu legionarju. Tudi kaporal so vedno gledali, da so tako delo opravljali novinci, taki, ki so šele prišli iz Alžirije.

Kaporal so novincem vedno govorili, da morajo starejše legionarje gledati s spoštovanjem. Kajti, kadar bodo oni toliko pretrpeli in doživeli, bodo tudi imeli toliko ugodnosti.

Kadar so šli novinci v mesto, smo si legionarji z njimi dovolili razne šale. Tako smo včasih jim oba para čevljev, ki sta morala biti vedno na debelo namazana z maslo, porinili v posteljo, da so bile rjuhe kar črne. Če ni hotel spati v umazanih, je moral do izmenjave perila ležati na goli postelji.

Večkrat so jim pokradli najrazličnejše stvari. Če se je tak neskušen zelenec pritožil, si je moral sam nabaviti pogre-

šane stvari, ker mu je starešina, pri katerem se je pritožil, obljubil, da se bo sam prepiral, če jih je res kupil. Če pa se bo kak stari legionar pritožil, da mu tieta stvar manjka, bo pa zelenec kriv, če, da si je »nabavil« stvari pri njem.

V takih primerih so starejši legionarji potolazili obupanega novince s tem, da mu iskano stvar preskrbe, če bo plačal določeno vsoto. To se je skoraj vsakemu novincu pripetilo, dokler ni uvidel, da ne sme nikomur nič povedati, kadar mu kaj zmanjka, ampak v ugodnem trenutku sam ukrasti drugemu.

Tovarištvo pa je bilo navzlic tem malenkostim v Legiji zelo močno. V vojašnici smo res včasih uganjali okrutne šale drug z drugim, v mestu pa je vsak legionar takoj postavil tudi svoje na kocko, samo, da pomaga tovarišu v sili.

Če je nastal v kakšnem baru pretep, posebno med legijonarji in senegalskimi strelici, ki se niso mogli videti na koncu očesa, in je zadonel v temno noč krič: »Ho, la Légion!« so se že zaslišali copatajoči koraki vojakov, obutih v težke podkovane čevlje. Bili so to legionarji, ki so hoteli s pomočjo ogroženemu tovarišu. Marsikdo se še niti obleči ni utegnil, ali pa se je od vina še napol omotil, če ga gugal k bojišču, vsi pa smo, komaj smo zaslišali klic po pomoči, brez odlašanja pustili vse skupaj in tekli proti klicu.

V Legiji je bil zbran ovet mednarodne pretepaške družbe. Starejši Poljak mi

je pokazal, kako se v gostilniškem pretepu najlažje ubraniti napadalca. Steklenici odbiješ dno in ostre škrbine pomoliš napadalcu pred nos. Če noče popustiti, ali pa, če se ne more ustaviti, bo imel v trenutku ves razrezan obraz. To je hušje, kakor pa, če bi ga udaril s celo steklenico po glavi.

In takih pretepaških umetnij je bilo bilo veliko.

24. novembra je prišel v Fez general Nogué, tedaj vrhovni poveljnik francoske vojske v Maroku. Prva kompanija je bila določena, da gre pred generalov stan za častno stražo.

Vladna palača stoji v arabskem delu mesta, na malo vzvišenem kraju. Tisti čas so bili ravno poboji med Arabci in Judi vsak dan. General Nogué je prišel, da bi posredoval za pomiritev razprtih strank. Stvar se mu je lepo posrečila. Bil je kavelj, ki je znal ravnati z Marokancil.

Drugače nam je življenje v Fezu postajalo vsak dan bolj dolgočasno. Vsak dan smo imeli eksercic, ali pa smo hodili na delo. Eksercic ni bil posebno težak. Največ časa smo presegli pri razlaganju višje vojne umetnosti. Dostikrat smo tudi igrali nogomet, telovadili, najraje pa smo metali ročne granate. Vračali smo se že ob pol 11, popoldne smo začeli šele ob pol 3 in je vaja trajala do pol 5.

Za božič smo se prav vsi legionarji dobro pripravili. Skoro cel mesec prej nismo hodili niti v kino, niti v gostilne, samo, da smo prihranili nekaj denarja.